

פרוטוקול מס' 206

מישיבת ועדת הכנסת
מיום ג', י"ד בטבת תשל"ג - 19.12.72, בשעה 8.15

נ כ ח ו :

י. ישעיהו	-	יושב-ראש הכנסת
<u>חברי הוועדה:</u>		
א. מנקורדיון	-	היו"ר
ר. ארזי		
ס. ביבי		
ס. ברעם		
י. גולן		
ת. טובי		
ס. נסים		
א. עופר		
צ. צימרמן		
י. רפאל		
ס. שחל		
<u>מוזמנים:</u>		
ע. אמוראי	-	חבר-הכנסת
נ. לורך	-	מזכיר הכנסת
ש. יעקבסון	-	סגן מזכיר הכנסת
י. בגל	-	קצין הכנסת
א. בר-זכאי	-	עוזר בכיר ליועץ המשפטי לממשלה, משרד המשפטים

מזכירת הוועדה: ס. ברפי

רשמה: נ. רינגלר

- סדר-היום:
- א. קביעת הזמן לדיון בחוק התקציב הנוסף (מס' 2), לשנת הכספים 1972, תשל"ג-1972;
  - ב. קביעת הזמן לדיון במליאה על הצעתו של חבר-הכנסת אביזוהר בנושא: "מדיניות הממשלה ופעולותיה בשטחים - יהודה, שומרון ועזה";
  - ג. קביעת הוועדה שתדון בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 3), תשל"ג-1972, לאחר הקריאה הראשונה;
  - ד. קביעת הוועדה שתדון בצהעה לסדר-היום של חבר-הכנסת עדי אמוראי בנושא: "ההתפתחות בתשלובת ערד";
  - ה. פניית יושב-ראש הכנסת בדבר קיום הצבעה במליאת הכנסת בגמר הדיון על סקירת שר על פעולות משרדו (עמ' 4);
  - ו. פניית יושב-ראש הכנסת בדבר כניסת המססרה לרחבת הכנסת (עמ' 12);
  - ז. פניית חבר-הכנסת נסים בדבר תשלום: שירות רפואי, נסיעות, אש"ל ופכשיר טלפון נוסף לחברי הכנסת. (עמ' 12).

היו"ר א. א. אנטוריון:

אני פותח את הישיבה.

אני מברך את היו"ר הקואליציה, חבר-
הכנסת ברעם, לשובו משליחות בחוץ-לארץ. כל הכבוד.

א. קביעת הזמן לדיון בחוק התקציב הנוסף (מס' 2), לשנת הכספים 1972, תשל"ג-1972.

על סדר יומה של הכנסת ביום ב' הבא,
כ' בטבת תשל"ג - 24.12.72, עומד לדיון חוק התקציב הנוסף (מס' 2), לשנת
הכספים 1972, תשל"ג-1972. עלינו לקבוע הזמן לדיון בחוק זה.

אני מציע לקבוע שעתיים לדיון.

צ. ציטרמן: מהו בדרך-כלל הזמן שקבענו לדיון בחוק כזה?

נ. לורר: שעתיים בממוצע. מה גם שרצוי לסיים הדיון בחוק באותו יום.

הוחלט: לקבוע שעתיים לדיון בחוק הנ"ל.

היו"ר א. א. אנטוריון:

ב. קביעת הזמן לדיון במליאה על הצעתו של חבר-הכנסת אביזוהר בנושא: "מדיניות וממשלה ופעולותיה בשטחים - יהודה, שומרון ועזה"

בישיבת הכנסת מיום 13.12.72 הוחלט לקיים דיון במליאה על הצעתו של חבר-הכנסת אביזוהר בנושא: "מדיניות הממשלה ופעולותיה בשטחים - יהודה, שומרון ועזה". השר דיין השיב להצעה והציע לקיים דיון במליאה.

אני חושב שדיון של 3 שעות יספיק בנושא זה.

צ. ציטרמן: אני מציע לקבוע 4 שעות לדיון. אם הצעתו זו לא תתקבל מציע לקבוע 5 שעות לדיון כדי שנתפטר על 4 שעות.

ה צ ב ע ה

הוחלט: לקבוע 3 שעות לדיון בנושא הנ"ל.

היו"ר א. א. אנטוריון:

ג. קביעת הוועדה שתדון בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 3), תשל"ג-1972, לאחר הקריאה הראשונה

בישיבת הכנסת מיום 12.12.72 הוחלט להטיל על ועדת הכנסת לקבוע את הוועדה שתדון בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 3), תשל"ג-1972, לאחר הקריאה הראשונה. בסוף הישיבה הציע שר-המסחר והתעשייה, ח. ברקלב, שהצעת חוק זו תידון בדחיפות בוועדה שוועדת הכנסת תחליט עליה; חבר-הכנסת יהודה בן-מאיר הציע להעביר את החוק לדיון בוועדת הכספים. החוק כולו חייב להתקבל בכנסת עד סוף החודש, כי הפיקוח הקיים היום קיים רק עד סוף השנה.

ס. ברעם: אני מציע להעביר את החוק לדיון בוועדת הכספים. ועדת הכספים הביאה את הצעת החוק בזמן הפיחות, ולכן הגיוני שאותה ועדה תעבד חוק זה.

צ. ציטרמן: לפי התקנון, נתון חוק זה לטיפולן של: או ועדת הכלכלה, או ועדת הכספים. ועדת הכספים עמוסה בעבודה. בהתחשב בכך ששתי הוועדות יכולות לטפל בחוק, חושב אני שוועדת הכלכלה תטפל בו מהר יותר וביעילות יתר.

ה צ ב ע ה

הוחלט: להעביר את החוק הנ"ל לדיון בוועדת הכספי

היו"ר א. א. אנטוריון:

ד. קביעת הוועדה שתדון בהצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת עדי אמוראי בנושא: "התפתחות בתשלובת ערד"

בישיבת הכנסת מיום 13.12.72 הוחלט להטיל על ועדת הכנסת לקבוע את הוועדה שתדון בהצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת עדי אמוראי בנושא: "התפתחות בתשלובת ערד". השיב על ההצעה שר הפיתוח, ח. גבתי, והציע להעביר את הדיון בעניין ערד תעשיות כימיות לוועדת הכספים; חבר-הכנסת נחושתן הציע להעביר את ההצעה לדיון בוועדת הכלכלה.

ב. ברעם: אני תומך בהצעת שר הפיתוח להעביר את ההצעה לדיון בוועדת הכספים. ועדת הכספים דנה באופן מתמיד בענייני תשלובת ערד והיא תטפל בהצעה זו.

צ. צימרמן: אני חוזר על הנימוק שהעליתי בנושא הקודם ביתר שאת. ועדת הכספים עמוסה עבודה בלאו הכי, לכן מציע אני להעביר את ההצעה לדיון בוועדת הכלכלה. הטענה של רבים מחברי ועדת הכלכלה היא, שוועדת הכספים מעבירה נושאים רבים מדי לטיפול, וכי בסופו של דבר כל עניין נובע לכספים. הנושא שייך לוועדת הכלכלה מבחינת מהות העניין ויעילות העבודה.

ת. טובי: אם יש נושא שוועדת הכלכלה צריכה לדון בו - הוא נושא זה. הדיון על התפתחות האחרונות בתשלובת ערד הוא נושא מתאים כל כך להעברה לוועדת הכלכלה, ולא לוועדת הכספים. לכן מציע אני להעביר את ההצעה לדיון בוועדת הכלכלה.

מ. שחל: אינני חושב שעלינו לתת ציונים לוועדות בעניין יעילות, או אי-יעילות. אני חבר ועדת הכלכלה ויצא לי למלא מקום חברי בוועדת הכספים. יכולה ועדה להיות עמוסה בעבודה ויעילה, ויכולה ועדה לא להיות עמוסה בעבודה ולא יעילה. במקרה זה אין לפצל דיון של ועדה שנתנה ערבות לנושא מסויים ולהעבירו לוועדה אחרת. ועדת הכספים דנה בנושא וצריכה להמשיך לדון בו. פיצול הדיון יכול להיות לא לטובת הנושא, אלא להיפך.

אשר לטענה שוועדת הכלכלה התחילה לדון בנושא - ועדת הכלכלה לא התחילה לדון בנושא. ועדת הכלכלה שמעה על התעשייה הכימית והיא התייחסה לכימיקלים ופוספטים יותר מאשר לתשלובת ערד. חשוב שההצעה תידון בוועדת הכספים דווקא לטובת יעילות העניין. ועדת הכספים מכירה את הנושא ותוכל לסכמו מהר יותר.

אני מציע להעביר את ההצעה לדיון בוועדת הכספים.

י. גולן: אולי מבחינה אבומיסטית, כחבר ועדת הכספים, הייתי מרוצה אילו היה הנושא מועבר לוועדת הכלכלה: (א) כי זה היה מקל על עומס העבודה בוועדת הכספים; (ב) הנושא כבד מאוד ורציני; אבל לטובת הנושא יהיה מאוד מלאכותי אם הוא יועבר לוועדת הכלכלה, כי ועדת הכספים איננה דנה על ערבות בעניין טכני או כספי בלבד. בדרך-כלל הנושא של ערבות הוא עילה לדיונים רציניים ביותר. לפעמים נושא של העברת מליון לירות מסעיף לסעיף הוא נושא לדיונים ממושכים ביותר. ועדת הכספים מלווה את עניין תשלובת ערד מראשיתו ובאופן בסיסי ביותר. היא עומדת בקשרים כמעט יום-יומיים עם המפעל. אנחנו דרשנו ללוות את המפעל. חבר ועדת הכספים הגיש הצעה זאת על-מנת שבתום הדיונים נוכל להגיש לכנסת המלצות.

יהיה זה רק טבעי שוועדת הכספים תמשיך לדון בנושא.

ה צ ב ע ה

הוחלט: להעביר את ההצעה לדיון בוועדת הכספים.

היו"ר א. אנקוריני:

ה. פניית יושב-ראש הכנסת בדבר קיום הצבעה במליאת הכנסת בגמר הדיון על סקירת שר על פעולות משרדו

מקדים פנייה זו של יו"ר הכנסת על-פני פנייתו בדבר כניסת המשטרה לרחבת הכנסת. אקרא פנייתו הנ"ל של יו"ר הכנסת.

"הבעיה התעוררה עקב מקרה שקרה בשלהי המושב הקודם של הכנסת, כשהכנסת לא אישרה סקירתו של שר התחבורה. חבר הכנסת א. כץ דיבר על הבעיה הזאת בנאומו בכנסת ביום 17.10.72. השאלה היא, כמובן, מה הדיון במקרה זה.

ראוי להזכיר, שכאשר סקירות השרים היו צמודות לדיונים ולהצבעות על התקציב לא ראו צורך לקיים הצבעה בגמר הדיון על הסקירה, כפי הנראה משום שהסתפקו בהצבעה על תקציב המשרד; אולם מטעם שנותק הקשר בין הדיון על הסקירות לבין הדיון על פעולות המשרד נהגו להצביע בגמר הדיון, וזאת כפי הנראה בהסתמך על סעיף 57(א) של התקנון.

ועדת הכנסת מתבקשת, אפוא, לתת דעתה על הסוגיה הזו ולקבוע בה הלכה, הן לגבי המקרה הקונקרטי, כשלא ניתן אישור לסקירת השר, והן לגבי העניין העקרוני של הצבעה בגמר הדיון על סקירת שר על פעולות משרדו.

יו"ר הכנסת י. ישעיהו:

מובן שקיימת הבעיה של המקרה הקונקרטי, שחבר-הכנסת אברהם כץ העיר על כך בדבריו במליאה ביום 17.10.72. אין דבריו מונחים כרבע לפני, אבל הוא העיר בחריפות: כיצד עוברים לסדר-היום על מקרה כזה, כאשר הסקירה של השר לא אושרה. חשבתי לנכון שוועדת הכנסת תיתן דעתה על המקרה הקונקרטי. אולי מן הראוי שוועדת הכנסת תיתן דעתה על כל העניין הזה של הצעות סיכום על סקירות השרים. לא רק שיכול לחזור מקרה כזה, אלא מעיקרה דדינה. למשל יש אמון או אי אמון בכנסת. הכנסת, בדרך-כלל, שומרת על עצמה מפני החלטות קבע. בעניינינו נזהל, הכנסת בכבודה ובעצמה מסרה מפתחותיה לידי ועדת הכנסת. הקביעה תהיה בשיקול שקט ולא תוך כדי סערה בכנסת.

כאשר דנים אנו בסקירות שרים ובגמר הדיון עולים נציגי המיעוט ומציעים טעמים שונים להחלטה מהותית, בשאלת השאלה: מה היה קורה אילו נתקבלו ההחלטות. אפשר לטעון שיש רוב והוא ישמור, אבל זה לא שיקול. יכולות להיות הפתעות ופתאום מופיעה שורה של החלטות ברזל. שמא כדאי לנו לנקר את העניין. מהלי רוצים להרחיב זאת על כל דיון? צריך לחשוב על-כך שהכנסת לא תחליט החלטות פתע שתופעה ברבע האחרון לפני ההצבעה. ידוע המנהג שמניחים הצעות החלטה בראשית הדיון ואז כל מי שמתכוון להצביע בסוף הדיון יודע על מה הוא מצביע. נראה לי שזו הצעה טובה. אני רק מהרהר בקול רם.

אגב המקרה הקונקרטי של אי אישור סקירת השר חשבתי בליבי: לא אישרו, אז מה צריך להיות? המחמירים יכולים לומר: זו הצעת אי אמון. האם זה רצוי? והמקלים יכולים לומר: מי אומר שבכלל צריך לאשר סקירת השר? בסופו של דבר יכולה להתקבל החלטה שהכנסת רשמה לפנייה את הסקירה. מכאן באתי למחשבה שצריך לשקול את העניין של הגשת סיכומים מהותיים לפחות בדיון על פעולות המשרדים. אם רוצים להרחיב את היריעה, כפי שחבר-הכנסת טובי מציע, הייתי מציע שההחלטות תונחנה בתחילת הישיבה על שולחן הכנסת, כדי שהכנסת תדע מה יקרה בסופו של הדיון.

י. רפאל:

כיוון שיו"ר הכנסת פתח בהעלאת מחשבות בלתי מחייבות, מעשה זאת גם אני. רצוני לחלוק על כל הצורך באישור סקירות שרים בכנסת. הסקירה, במקורה, צמחה לתקציב. על השר לסקור את התקציב ועלינו להצביע עליו, אלא שמחוסר זמן הפרדנו - דיונים לחוד וסקירות לחוד. ההצבעה על התקציב היא הצבעה על הסקירה, אישורה או אי אישורה של הסקירה. אם כך, לשם מה צריך לאשר או לא לאשר מחדש את הסקירה?

יו"ר הכנסת הזכיר הצבעות פתע, יש עניין של הקעת אי אמון למשל. אנחנו יודעים באילו סייגים קשור הדבר לתקנון - אי-אפשר להצביע באותה ישיבה, וזאת כדי למנוע הפתעות. אינני יודע על מה זה מסתמך כאן. אני חושב שמלבד הודעה מדינית - שזה עניין אחר, הודעה מדינית יכולה להימסר כל שבועיים וכל חודש בלי כל התרחשות חדשה - צריך אישור, או לא צריך אישור; אבל סקירה רגילה של שר על פעולות

י. רפאל:

משרדו - סקירה הקשורה לתקציב איננה זקוקה לאישור מחדש. היא קשורה לתקציב, ועל התקציב הרי מצביעים. לכן, חושב אני, שצריך לדון מחדש בעניין זה, לאור ההצבעה על התקציב.

יו"ר הכנסת י. ישעיהו:

במקרה הקונקרטי קיימות שתי אפשרויות: (1) לעבור לסדר-היום; (2) לקיים הצבעה חוזרת. כאן נפתחת לפנינו הבעיה של הצבעה חוזרת. אנחנו באים לכנסת ואומרים לה: כיוון שההצבעה ביום פלוני היתה כזו, או כזו - הבה נצביע שוב. עניין ההצבעה החוזרת הוא עניין רציני וצריך להתייחס אליו בעל הרצינות. צריך למצוא פתרון למקרה הקונקרטי הרשום בדברי הכנסת. כתוב שם: ההצעה לאשר סקירת שר התחבורה, לא נתקבלה.

י. רפאל: היכן כתוב שהיא צריכה להתקבל?

היו"ר א. אנטקוריון:

בסעיף 57(א) הנוגע להחלטות בכל דיון שאינו הצעת חוק - בדיון על נושא שאינו הצעת חוק רשאית כל סיעה או קבוצה של סיעות להגיש הצעת החלטה לסיכום הדיון... אבל הושמעה הטענה שהסקירה היא חלק מן התקציב.

ס. נסים:

כיצד? הרי לפני שנתיים ניתקנו כליל בין הדיון על התקציב לבין הדיון על הסקירה.

היו"ר א. אנטקוריון:

עשינו זאת מחוסר זמן. בשעתו שינינו את סדרי הדיון בתקציב והפרדנו - אמרנו שנצביע על התקציב כפי שהוא ואת הסקירות נמסור במשך השנה. באופן מלאכותי הפרדנו זאת. אנחנו יכולים לשנות החלטתנו ולהחליט שהסקירות תוגשנה עם התקציב, כפי שהיה.

צ. צימרמן:

בדרך-כלל נתקלים אנו בבעיות רציניות בתקנון ומנסים למצוא פתרון אד-הוק לבעייה מסויימת. ודרך אגב משנים את התקנות בלי לתת דעתנו לסוגייה העקרונית.

אומר חבר-הכנסת רפאל: לשם מה יש צורך במסקנות או החלטות בדיון על משרד או בדיון בכלל. אם כך אפשר לוטר, לשם מה נחוץ דיון? לשם מה נחוצה ועדת הכנסת? - או שהכנסת תשב פעם אחת בשבוע ותחליט מה שצריך ועל כל הנושאים האחרים, לא!

כיצד בניית את החלטות הסיכום לפני הדיון בסקירה? הרי איננו יודעים מה יאמר השר וכיצד יתפתחו העניינים. האם איננו מעוניינים שתהיה ביקורת פרלמנטרית על הממשלה? בא השר לכנסת, סוקר פעולות משרדו, מדווח על מה שנעשה במשרדו במשך השנה ויש בקורת על פעולות קונקרטיות ולא על מדיניות המשרד. הדיון בסקירת השר חשוב מאוד, אבל הוא יאבד מערכו אם לא יהיו כתוצאה מהדיון הצעות סיכום. הסיכום הוא לגיטימי.

ס. ברעם:

הסקירה היתה קשורה כל השנים לאישור תקציב המשרד, עד להחלטת ועדת הכנסת לשנות את סדרי הדיון בתקציב.

צ. צימרמן:

הפרדנו הדיון על התקציב להדיון על הסקירה כדי להקל על הכנסת בדיוניה על התקציב, ולא כדי לאבד שני דברים. בזמנו נתקיים הדיון יחד וההצבעה היתה משותפת; היום אין הדיון על הסקירה חלק מן התקציב, אלא דיון נפרד.

אין צורך להתווכח על כך שיש להסיק מסקנות מדיון על סקירת השר על פעולות משרדו. יו"ר הכנסת אמר שצריך להניח על שולחן הכנסת הצעות סיכום לפני הדיון - זה לא מתקבל על הדעת, כי החברים לא שמעו דברי השר. אמנם יש הפתעות, ההפתעות הן חלק מההווי הפרלמנטרי. בהצעות אי אמון ניתן לדחות את ההצבעה ל-24 שעות; אבל בדיון אמר אין צורך לדחות הדיון ל-24, או 48 שעות. יושבים בכנסת חברים היודעים מהו תפקידם. קואליציה והאופוזיציה יודעים מהו תפקידם וקיימים דיונים ומאבקים פרלמנטריים. רצוני להזכיר לחבר-הכנסת ברעם, שלפעמים מגיעות הסיעות לסיכום משותף בתום הדיון. כיצד יכולה האופוזיציה להניח מדאש את מסקנותיה על שולחן הכנסת? זה ייהפך לדבר התלוש מן המציאות,

צ. צימרמן:

לא רציני ומגוחך. אי-אפשר להניח סיכום לפני שמיעת דברי השר. אף על פי שאצלנו בכנסת קשה לשכנע האחד את השני - על-פי הצעה זו המסקנה תהיה שמלכתחילה נניח את המסקנות החריפות ביותר, מבלי לשמוע דברי השר.

אני מצטער, שחבר-הכנסת רפאל, שהוא פרלמנטרי מובהק בעניין זה, לא חשב עד הסוף מה יגרום הדבר לדיוני הכנסת. סקירות השרים הן נושא לדיון והן מחייבות עוד יותר להניח מסקנות בסוף הדיון. אולי השר ישכנע אותי בטיעוניו, אבל בדיון על סקירת שר זו הזדמנות מיוחדת להניח סיכום.

יו"ר הכנסת י. ישעיהו: השר מניח סקירה בכתב, על-פי התקנון, ובנאומו הוא משלים את הסקירה בעל-פה. אין חידושים רבים בסקירתו בעל-פה.

צ. צימרמן:

מי כמוך יודע, שבזמן הדיון השר בעצמו חורג ממה שכתוב בסקירה ומרחיב דבריו. פרט לכך מתקיים ויכוח בכנסת והשר מתחשב עם הדברים שהשמיעו חברי הכנסת ומקבלם, או לא. לשם כך מתקיים הדיון. ההפתעה איננה הפתעה. השר חייב להייל מוכן לדיון בכנסת. אם האופוזיציה מגישה הצעת סיכום מפתיעה - אני חושב שקשה מאוד להפתיע את חבר-הכנסת ברעם, יו"ר הקואליציה. אנשים מנוסים יודעים את הדברים האלה. ב-99% מן המקרים מנחשים מלכתחילה מה כל סעיה תציע, אבל יוצא שישנה גם הברקה גאונית. לא יקרה מכך שום אסון. השר יכול שלא להשיב באותו יום וישנה אפשרות לדחות ההצבעה על הנושא. היו תקדימים כאלה. אפילו במקרה הזה מתורכחים על הצעות הסיכום ומצביעים. מי צריך לפחד מהצבעה כזאת? צריך היה לדאוג שתהיינה הפתעות כדי שהמערך יהיה מגוייס בכנסת. אי-אפשר לקבוע שבשעה 19.30 בדיוק תתקיים ההצבעה, ועד לשעה זו יוכלו חברי הכנסת לשבת בבית. גם אם יש הפתעה - יש הפתעה.

אני מבין את הדאגה של יו"ר הכנסת הרוצה שהדברים ילכו בצורה מתוקנת, אבל טוב שהדברים ישארו כפי שהם.

ר. ארזי:

אני סבור שמה שלא בסדר הוא סדרי הדיון בתקציב השנתי. החוק הזה איננו בסדר. אני חושב שצריכים להיות דיונים על כל תקציב והצבעות על כל תקציב ואז לא היתה מתעוררת השאלה אשר עורר יו"ר הכנסת. אילו היו מתחילים לדון בתקציב בחודש נובמבר - לא היינו צריכים להביא את הסקירות במושב הקיץ והשאלה היתה באה על פתרונה.

בדיונים הנערכים בכנסת בחפזון קשה למצביע לדעת על מה הוא מצביע. פרט לחברי ועדת הכספים המתמצאים בפרטי התקציב - שאר חברי הכנסת צריכים להיעזר בנציגיהם בוועדת הכספים כדי לדעת בדיון על מה הם מצביעים. כאן, לדעתי, נעוצה השגיאה; אבל-אינני מציע לערוך שינויים במושב האחרון של הכנסת השביעית.

אני חושב שחבר-הכנסת צימרמן צודק. אם יש דיון - צריכים להיות סיכומים. בסדרי הדיון על התקציב השנתי נאמר, שבחורף יתקיים דיון על כל הסקירות, אלא אם כן לא הספיקה הכנסת לקיים הדיון על כל הסקירות ואז יתקיים הדיון בכנס הקיץ.

היו"ר י. ישעיהו:

אתה קורא מהנוסח הישן.

י. רפאל:

מה היה ההגיון בקביעת הדיון?

ר. ארזי:

ההגיון היה לתת אפשרות לשר לסקור פעולות משרדו, לסכם, ולאפשר לכנסת לדון על פעולות המשרדים.

המשרדים:

כרגע שמתקיים דיון, הדיון הוא סיעתי. סעיף 47 של התקנון מדבר על הנוהל בדיון סיעתי. על דיון הוא דיון סיעתי ובסופו מגיעים לסיכום כלשהו; גם בסעיף 55 של התקנון נאמר: בדיון על נושא שאיננו הצעת חוק רשאית כל סיעה שלא השתתפה בדיון למסור הודעה. דיון על סקירה הוא דיון שהמשלה - במקרה זה באמצעות שר - מוסרת הודעה אחריה מתקיים דיון ומוגשות הצעות סיכום. אחרת אין מקום לסקירות הללו. אם מתקיימת סקירה צריך לתת לסיעות ההזדמנות להצביע אם הן מאשרות או אינן מאשרות את הסקירה; הוא הדין לגבי כל דיון. נניח שראש המשלה מוסרת סקירה פוליטית. סקירה פוליטית אינה דיון? - גם היא סקירה על נושא מסוים, ומסכמים אותה בהצעות סיכום. בדיוק כמו שמעוניינת בכך האופוזיציה - צריכה להיות מעוניינת בכך הקואליציה, שדברי השר יירשמו.

ר. ארזי:

אני סבור שנעשה מסגה לגבי השנה הזאת, אבל לא רק לגבי השנה הזאת. כל זמן שלא שינינו קיום הדיון על הסקירות - או שכל הסקירות תתקיימנה, או שיקבעו אלו סקירות תתקיימה ואלו - לא.

מה היה קורה אילו היתה סקירה מדינית של ראש הממשלה והכנסת לא היתה מאשרת אותה?
י. רפאל:

ר. ארזי:

זה היה חמור. אם לא רושמים שזו הצעת הממשלה - יש לזה איזו משמעות. לא קבענו מהי המשמעות. לא נוח לנו לקבוע זאת.

אני שותף לדברי יו"ר הכנסת, שלפעמים - לצערנו מעלות הסייעות לסיכומיהן בעיות שאינן קשורות כל כך לדיון על המשרד. יש בעיה של חריגה. יכול להיות שבעניין זה יכולה להתקבל החלטה של ועדת הכנסת, שהצעות הסיכום צריכות להיות צמודות לדברי השר, והחלטה זו טובה לתשומת ליבן של הסייעות.

נראה לי שלא צריך לשנות את הנוהל הקיים כל עוד לא שינינו את הצעת התקציב. אם ישנו את הצעת התקציב אז צריך שתייזנה כמה שיותר סקירות, אבל יחד עם התקציב.

ת. טובי:

אם קרה פעם אחת בהסטוריה של הכנסת, שסקירת שר לא אושרה בכנסת - לא כפי שציפתה לכך הממשלה והעתונות - בגלל זה לא צריך לבוא ולשנות סדרי עבודה ונוהגים בחיים פרלמנטריים שחיינו לפיהם במשך שנים רבות. סדרים קבועים אלה לא נקבעו באקראי, אלא כתוצאה מנסיון ומפיתוח החיים הפרלמנטריים. לכן, נדמה לי, שהמסקנות בהן מהרהר היו"ר הן חפוזות.

מדוע הצבעות פתע אינן מתקיימות על דיונים, מדוע לא על דיון על הצעה לסדר-היום, או דיון על הצעת חוק? הצבעות פתע יכולות להתקיים בכל דיון. אי סיכום הדיון בהצבעה פוגע בכבוד הכנסת, בכנסת ובעבודתה התקינה. העובדה שידוע שאתקיים הצבעה ותימסרנה הודעות סיכום - הופכת את הדיון לדיון חי יותר, בעל תוקף ומחייב יותר. לכן לא צריך לשנות נוהג זה. אם השר ימסור סקירה, חברי הכנסת יתייחסו לתחומים מסויימים וכל הדיון יהיה בלי שום אקט פרלמנטרי - דבר זה פוגע בכנסת ובעצם הדיון. אין מקום לשנות נוהג קיים זה, אשר לפי דעתי הוא חיובי.

אם הדיון על הסקירות לא מתקיים מחוסר זמן - אז לא היה זמן. כמה שנים ניסינו לדון בכל המשרדים במסגרת התקציב, אך מחוסר זמן העברנו דיונים אחדים לכנס הקיץ. היתה זו החלטה טובה ולא צריך לסגת ממנה.

כיצד להתייחס לעניין הקונקרטי - אם לקיים הצבעה חוזרת או לרשום זאת לפנינו? אם הצבעה חוזרת כאן, מדוע לא הצבעה חוזרת בדיון אחר? ואז תהיה זו שרשרת של הצבעות חוזרות שאי אפשר יהיה לצאת ממנה. כאשר מכריז יו"ר הישיבה על הצבעה - מי שנוכח באולם מצביע. לפעמים מבקשים הצבעה חוזרת כי לא כל החברים שבפרוזדור נכנסו לאולם. אני חושב שאין זה לכבוד הכנסת. כל חברי הכנסת צריכים להיות על המשמר ולהכנס בזמן. כמו ידינו נותנים אנחנו עידוד לביקורת לגלגנית על הכנסת. אני מציע שלא תתקיים הצבעה חוזרת. אם כן, מה נעשה? - נרשום זאת לפנינו כעובדה, שפעם בעשורים שנה קרה שסקירת השר לא אושרה. אם השר רוצה להסיק מסקנה - שיתפטר.

סיכומים אי-אפשר להגיש מראש. הסיכומים באים אחרי הדיון, אחרי תשובת השר.

היו"ר א. אגקוריון:

אני סבור שיש להבדיל בין החלטה כלשהי, טובה או רעה מבחינת הממשלה; לבין הצבעת אי אמון. יש סעיף מפורש כיצד מביעים אי אמון לממשלה - סעיף 35 של התקנון. בסעיף זה יש אפשרות מלכתחילה לציב אי אמון לממשלה ובסיום הדיון בכל סעיף העומד על סדר היום רשאית סיעה להציע הצבעת אי אמון לממשלה, וההצבעה עליה תהיה בישיבה הרגילה הקרובה, שלא באותו יום שהוצעה. מבטיחים על-ידי כך שלא תהיינה הפתעות. אני מבדיל בין הצבעת אי אמון לבין הצבעה אחרת.

נניח שהממשלה מגישה הצעת חוק ובמקרה יש רוב לאופוזיציה באולם, מתקיימת הצבעה, ומחליטים להחזיר את הצעת החוק לממשלה. יכול להיות דבר כזה. אמנם אפשר לנקוט באמצעים של דחיית תשובת השר ודחיית ההצבעה, אבל נניח שקרה דבר כזה - זו סתירת לחי לממשלה, אבל לא הצבעת אי אמון. הממשלה יכולה לומר שהיא רואה זאת כהצבעת אי אמון.

היו"ר א. אנטוריון:

לממשלה, אבל אין זה כך; הוא הדין לגבי השר. יכולו להפוך זאת לעניין של אי אמון ואז היתה ההצעה נדונה בישיבה אחרת. אבל אם קרה מה שקרה, יש בזה משום סתירת לחי לשר, אבל לא הבעת אי-אמון. צריך לעבור על העניין הזה לסדר-היום.

אילו היו מציעים לקשור את סקירות השרים לדיונים על התקציב - לא היתה לנו בעיה. לעת עתה אנחנו נוהגים לפי הסמך על התקציב.

מ. ברעם: אפשר להציע שינוי?

היו"ר א. אנטוריון:

כן. תהיה הצעה כזאת. נחזור לכך, אבל לא אנב הדיון הזה. חשבתי על כך, אבל לא שמעתי עידוד מצד חברי. אם מישהו ירצה לחזור לסדר הקודם - נחזור לסדר הקודם.

אשר לדיונים עצמם. הכל מודים שעצם הסקירות והדיונים על הסקירות הם דברים חשובים מאוד. הסקירה נותנת לשר עצמו להעלות יריעה רחבה של מה שהוא עשה. לחברים יש חומר קונקרטי שהצטבר אצלם והם מעלים אותו בדיון. הפיקוח של הכנסת על הממשלה הוא דבר רציני השייך לתפקידי הכנסת.

לגבי המקרה הקונקרטי - מציע שלא נשנה מהנוהג המקובל שלנו. נקיים הדיונים כפי שהיו עד עכשיו, אלא אם תועלה הצעה לשנות את הסדר ואז היא תידון לא במסגרת זו אלא במסגרת נפרדת.

י. גולן:

אני חושב שאם אנחנו ממשיכים בהסדר הקיים - כל סקירה מתייבת דיון. איננו מועדון אקדמי בו משוחחים ומתווכחים סתם.

אני מתנגד לכך שבתקנון ייעשה דבר שימנע הפתעות. הקואליציה צריכה להיות מודעת לכך, שבנסיבות מסויימות היא יכולה למצוא את עצמה כמייעוט בבית. זה קרה בכנסת החמישית, כאשר הממשלה הציעה העלאת מחיר התקנות הטלפונים. זו היתה פעולת פתע וקיבלו זאת ברוח טובה. אחרת אנחנו נוטלים חלק חשוב של ההווי והמשחק הפרלמנטרי. אינני רוצה לעזור עד כדי כך ליו"ר הקואליציה.

אני חושב שהשינוי שעשינו על-ידי ניתוק הסקירות מן הדיון בתקציב הוא שינוי לא טוב. הוא הופך את הסקירות לפחות מעניינות. מה היה המצב קודם? - הסקירות היו חלק של הדיון על התקציב בקריאה שניה. למעשה, האופוזיציונר נימק את הסתייגותיו והקואליציה השמיעה דבריה. מה קורה עכשיו? - ניתקו הסקירות מהדיון על התקציב. מדברים סתם על הסקירות. את ההסתייגויות מוכרחים להביא ויוצא שחברי האופוזיציה מקבלים רשות הדיבור פעמיים, ואילו חברי הקואליציה - בכלל לא.

אני סבור שצריך לחזור לסדר הקודם - לקיים הדיון בסקירות בצמידות לתקציב הנדון בקריאה שניה. אם אין זמנה של הכנסת מספיק לכך - אפשר שתהיה רוטציה של סקירות. בנ"ח, 6 משרדים יובאו במלואם בשנה אחת, והמשרדים האחרים יובאו רק להצבעה, להסבר או להצמקה קצרה של המסתייגים; ובשנה הבאה יביאו במלואם את המשרדים שלא נדונו במלואם בשנה קודמת. אני חושב שהצמידות לתקציב היא נשמת העניין. מהי סקירה מדינית? השר מסביר את משמעות המספרים, והמספרים מבטאים בדרך-כלל את המדיניות. אם השר נוטה יותר למניעת תאונות דרכים - הוא מסביר את מדיניות משרדו. חלק אחד של הסקירה מבטא מה שפעל המשרד; והחלק השני - מבטא מדיניות המשרד.

אני מציע לשקול הצעת זו - לחזור לשיטה של צמידות בסקירות לדיוני התקציב. כלומר, שהסקירות והווייה חלק מהקריאה השניה.

יו"ר הכנסת י. ישיעיהו:

לגבי הקונצפציה של הדיון לגבי סקירות המשרדים. קיבלתי את הדיון בועדת הכנסת. אפשר לשנות את ההחלטה, אבל הכוונה היתה להפריד את הדיון בסקירות מהם של השרים מהדיון על התקציב, כיוון שצירוף הסקירות לקריאה השניה על התקציב היא חסר תכלית. לא רצינו לטחון הכל בצמחה אחת; מה גם שהצעת התקציב לפעמים מתאחרת - סוף חודש מרץ מתקרב לחג הפסח - ואז הכל נדון יחד. לכן הפרדנו בין הדיון על הסקירה לבין הדיון על התקציב.

תפקיד הכנסת לבקר את פעולות השר, להעיר עליהן ולהאיר אותן, והשר יקבל או יסתור את הדברים. אם צריכה לבוא בסוף הדיון הצעת החלטה - על כך עוד אין תשובה. אפשר להחליט שאין צורך בכל החלטה, אפילו לא באמירה: הכנסת רשמה לפניה את סקירת השר.

יש משמעות לכך שרושמים.

מ. ביני:

לגבי החלטות פתע: אני מבקש להבחין בין תופעות מפתיעות, לבין החלטה מפתיעה.

היו"ר י. ישעיהו:

באנגליה לא יאשרו הצעת חוק שיש לה משמעות תקציבית. - אנחנו רחוקים מזה. חבר-הכנסת ציטרמן רואה את העניין בכך: שיו"ר הקואליציה יביא הצעה לרשום סקירת השר, והאופוזיציה תביא הצעות מפתיעות. נניח שנעריך דיון על סקירת שר השיכון, וראש הקואליציה מביא הצעה להפסיק את הבניה בחברון. אתה תקום ותגיד: על כך לא דנו, ואז תצק ואין עונה, כי מותר יהיה למסור בתום הדיון החלטות פתע. הבאתי דוגמה שהיא בלתי אפשרית. אתה יכול להביא הצעה, עקב הדיון במשרד השיכון, להגדיל הבניה בחברון פי שלוש - גם זה מותר לעשות.

או שלא תהיינה כל החלטות בסיוע הדיון על על סקירת השר, או שאם תהיינה החלטות - שהחברים ידעו לפני מה הם עומדים ועל מה הם מצביעים.

לגבי פעולות המשרדים - נדמה לי שפה צריך להיות דבר ברור, כדי למנוע מקרים שלא נדע כיצד לצאת מהם.

מ. נסים: אני תמים דעים עם יו"ר הכנסת לגבי הסיבות שהביאו לשינוי הדיון על המשרדים. אז קיבלה

ועדת הכנסת את הדברים פה אחד, כי היה מצב דברים שגבל בחוכה ואיטלוליה. דנים בוטקירות בסוף הקיץ, לא מצביעים כי כבר היתה לפני כן הצבעה על התקציב; שנית, תופעות של הבאת התקציב באיחור, בסוף ינואר או בפברואר, היו שכיחות ביותר. כך שהדיון במליאה ובוועדה היה ממש בלתי אפשרי. לכן בא הניתוק הזה בין הדיון על התקציב לבין הדיון על הסקירה, והניתוק בא ביודעין.

להצעה שלא תהיה כל הצבעה שהיא - היא הצעה נפסדת מבחינה פרלמנטרית, כי הפרלמנט אינו מנהל סימפוזיונים. אין עניין בכנסת שאינו מסתיים בהחלטה, מפילו הודעת יו"ר ועדת הכנסת על חילופי גברי נרשמת והיא החלטה. אין עניין בכנסת שאינו מסתיים בהצבעה. זה ההבדל בין הפרלמנט לעומת בית בארי, או בית ג'בוטינסקי. לכן צריכה להיות החלטה.

אני שולל ההצעה להגיש הצעות החלטה בראשית הדיון. אני חושב שהצעה זו פוגעת במישרין באופוזיציה. הסיעות שיכולות להגיש הצעות החלטה, שאינן מתבטאות דק בדרישום הסקירה, הן סיעות האופוזיציה. כל הצעה האומרת להביא הצעות החלטה בראשית הדיון, פירושה שהדבר נדרש רק מהאופוזיציה. זה חלק מהמשחק הפרלמנטרי. האופוזיציה זכאית לאפשרות, אם נוצרים תנאים מתאימים, להעמיד את הקואליציה במבוכה, והיא מצליחה. אם החברים יידעו שאין דאגה לגבי שום הצבעה - אין זה פרלמנטר, אלא מכונה. צריך להמשיך ולקיים את הנאמר בתקנון בעניין זה.

מה דין המקרה הקונקרטי בדיון על משרד התחבורה? - בהחלטתה של הכנסת היתה משום נזיפה בשר התחבורה. זו אינה הצעת אי אמון, כי להצעת אי אמון יש פרודורה משלה. אין ספק שצריך להסיק מסקנה מהחלטה כזאת, שהכנסת אינה מאשרת סקירת השר על פעולות משרדו. פירושה, שחברי הכנסת המייצגים את הרוב בבית שוללים את מדיניות משרדו של אותו שר. אין ספק שבמדינה אחרת כל שר היה מתפטר אילו היתה מתקבלת החלטה כזאת בפרלמנט. בהחלטה זו היתה משום נזיפה בשר התחבורה ובמצליף, שלא הצליח לגייס חברים להצבעה. החלטה זו היא נזיפה של הכנסת, הנזקפת לחשבונו של שר התחבורה. טוב שדבר כזה יקרה. הכנסת אינה יכולה להפוך למכונה שהכל בה יהיה מתוכנן מראש. כמה וכמה פעמים הצענו הצעות החלטה בדיונים מדיניים, שהם העתקה מדוייקת של החלטות הממשלה. לא הצענו הצעת החלטה בה ייאמר, שהכנסת רושמת לפני את ההודעה, אלא הצענו: הכנסת חוזרת ומאשרת הצעת הממשלה מיום פלוני; וראש הממשלה הצביעה נגד החלטה הממשלה. רצינו להשתמש בזכויות הפרלמנטריות שלנו. השקענו בהצעה זו מחשבה. רצינו להעמיד בחוכה ואיטלוליה את ראש הממשלה, הממשלה והקואליציה על החלטה שלה עצמה. כאשר יקראו דברים אלה בדברי-הכנסת בעוד עשרות שנים - תהיה לדברים אלה משמעות פרלמנטרית. זה יהיה חומר ליסודים. אינני רוצה שהדברים הללו יישללו מהאופוזיציה, ובוודאי שאינני רוצה בהצבעות חוזרות. אם הקואליציה תקיים הצבעה חוזרת למחרת היום - יכולים אנחנו להפוך את הכנסת למוסד של הצבעות חוזרות. נגיש תמיד בקשות להצבעות חוזרות והכנסת רק תצביע כל הזמן במקום לדון בנושאים השונים.

התקנון עומד לצידו - סעיף 57(א).
יו"ר הכנסת י. ישעיהו: המחוקק הביא בחשבון שלא תהיינה הפתעות.

ס. ביבי:

לדעתי, מותרות הצבעות פתע בכנסת והן אחד מסימני החיים שלה. אם נרצה להמית את החיים התוססים של הכנסת - נפגע בכנסת. כאשר האופוזיציה נעצרת זה ודאי אחד הגורמים המחלישים את הכנסת. כל הצבעת פתע יכולה להיות טובה בכנסת, פרט להצבעה על הצעת אי אמון והצבעות תקציביות שגם משמעותן אי אמון.

יכול להיות שצריך להכניס תוספת להצבעות אי אמון לממשלה - תוספת של הצבעות אי אמון לשר. לדעתי, במבנה שלנו, זה בלתי אפשרי, כי לא יכולה להיות לכך משמעות אקטואלית. - הממשלה מתפרקת. לכן גם הצעה זו יורדת מעל הפרק. גם אי אישור סקירה לא יכול להיות לו משמעות של אי אמון גשור. יש סקירה בולטת בין אישור תקציב מצד אחד לבין אי אישור סקירה. דוגמתו של חבר-הכנסת גולן היא דוגמה מאלפת: לא יכול להיות שמצביעים על סקירה ולא על תקציב. שינינו את סדרי הדיון בתקציב לשם נוחיות, אשר נבעה מכך שהשרים לא יכלו לסיים סקירותיהם.

אני בהחלט עבור שצריכים להחזיר את המצב לקדמותו - שהסקירות תהיינה צמודות לדיונים על התקציב; אל שוועדת הכנסת, במידה שהיא הוואה שאי אפשר לסיים הסקירות בזמן - רשאית לדחותה לשנה הבאה.

ס. נסים:

אבל אתה שולל ממני הזכות לדבר.

ס. ביבי:

אני בני רוצה לשלול שום זכות ממך. אניני מדבר על אותם מקרים של ביטול סקירות בשל טעמים של קואליציה ואופוזיציה, אלא רק מטעמים של חוסר זמן.

לגבי המקרה הקונקרטי: צריך לעבור עליו לסדר-היום. גם חבר-הכנסת גסים אמר שהצבעה זו היתה מקרית לגמרי. עלינו להשאיר את הסדרים כפי שהם, אבל בהקדם צריך לתקן את ההחלטה שלנו ולהחזיר את המצב לקדמותו, כך שהסקירות תהיינה צמודות לדיון בתקציב, כי כל דיון בכנסת מחייב החלטה. לא יכולות להיות סקירות בכנסת בלי החלטה. אני מציע שנהליט החלטה חדשה בעניין זה.

ס. ברעם:

כל עוד קיים המצב כפי שהוא היום מבחינה תקנונית - לא נראית לי כל אפשרות שלא נסכם דיון בסקירה בהצעת החלטה. גם הודעת ממשלה מחייבת דיון והצעת סיכום. אני מציע ליו"ר הכנסת וליו"ר הוועדה לחזור לשיטה הקודמת. מדוע? - אנחנו למעשה חוזרים על הדיון פעמיים: א) בעת הגשת ההסתייגויות; ב) בעת הדיון על סקירות השרים. הכנסת באמת מתחילה להיות משעממת. מדברים בה רק חברי האופוזיציה. בכל דיון שהוא חד-צדדי אין שום טעם של התמודדות פרלמנטרית, אם בכלל אנחנו מחשיבים פרלמנט. עד עתה היתה הוראה מפורשת בתקנון, שחלק מהסקירות על משרדים מסוימים יהיו להיות מוגשים בזמן, והיתר - אחרי אישור התקציב, אבל צמודות לתקציב. אז התקיים דיון בלי שום החלטה. ההגיון אמר, שאם הכנסת מאשרת תקציב המשרד, מסילא מתקבל שהיא מאשרת את הסקירה. נוכחתי לדעת שהכנסת שלנו מקיימת ישיבות קצרות ומעטות.

אני מציע לחזור לשיטה הקודמת. אולי אפשר להאריך זמני הישיבות ואולי אף לקיים ישיבה נוספת בשבוע. לא הכרחי שכל הסקירות על כל המשרדים תיסרנה באותה שנה. אניני חושב שמתחדשים דברים כל שנה בתחום משרד המשפטים למשל. אפשר לקבוע רוטציה כזאת, שתימטר סקירה פעם בשנתיים. אפשר להעביר 6-7 משרדים לדיון בקיץ. הפרלמנט קיים 25 שנה ובסך-הכל אנחנו חיים שנתיים לפי השיטה החדשה. אני בדעה שעל 5-6 משרדים בקיים דיון, מתוך הנחה שהכנסת אישרה פעולות המשרד ויש ויכוח של ביקורת; אבל אם הדיון על התקציב הוא בנפרד מהדיון על הסקירה - אין אפשרות אחרת אלא לסכם בהחלטה.

יו"ר הכנסת י. ישעיהו:

אין חובה לקיים דיון על הודעת הממשלה, אלא אם הממשלה או 30 חברי הכנסת דורשים זאת. כל שכן שאין חובה לסכם הודעת הממשלה בהחלטה. לא כתוב בתקנון שחייבים לסכם. כתוב: "רשאי".

ס. ברעם:

אניני זוכר שהיתה הודעת ממשלה שלא הסתכמה בהצעת סיכום. המנהג חשוב יותר מהדיון. הממשלה לא יכולה להגיד שהיא מוסרת הודעה ומבקשת לא לדון עליה. הכנסת לא מתסכים לכך. אם הממשלה תבקש דבר כזה - תהיה זו ממשלה שצריכים לשלח אותה. פעם ביקשה ראש הממשלה למסור הודעה ללא דיון, אך כיוון שהחברים לא הסכימו לכך - ראש הממשלה לא מסרה הודעתה.

ס. ברעם:

כאשר שר מוסר סקירה הוא מעוניין לשמוע מה דעתם וביקורתם של חברי-הכנסת.

אני מבקש לחזור לשיטה הקודמת. אם נצטרך להוסיף יום נוסף לעבודת הכנסת - נוסיף אותו. נעבוד גם ביום חמישי מהבקר עד אחר הצהריים. אפשר גם להחליט שוועדות הכנסת, פרט לוועדת הכספים, תוכלנה לקיים ישיבות בזמן המליאה.

גם אני לא ידעתי שצריך להכין הצעת סיכום לאחר סקירת השר. מזכיר הכנסת לשעבר, מר ליאור, אמר לי שצריך להכין הצעת סיכום לאחר הדיון בסקירה, כיוון שהפרדנו את הדיונים ודינה של סקירה כדין הודעת הממשלה. אם הסקירה היא נפרדת מהדיון על התקציב - אני נגד זה שלא נקבל הצעת סיכום. הצעת הסיכום נחוצה גם לשר. כבר קרה בכנסת ששר המשפטים הציע להוריד הצעת חוק מסדר-היום ורוב החברים שישבו באותו זמן בכנסת הצביעו בעד. זה מקרה לא נעים ונשתדל להבא שהוא לא יקרה, אבל מבחינה פרלמנטרית אינני חושב שקרה משהו, כי את הסקירה שמעו.

אני מציע לחזור לשיטה הקודמת של הדיונים

על התקציב.

היו"ר א. אנטוריון: אשר להצעת חבר-הכנסת ברעם - לא נצביע היום בעניין זה, כי העניין דורש דיון. כל אחד ירצה להתייעץ בקשר לכך עם סיעתו. היות ובעוד שבועיים אנחנו נקיים ישיבה עם ציב התלונות, ובשבוע שלאחריו נדון בהצעת תקציב הכנסת - אעמיד נושא זה לדיון בישיבה הבאה. אני מבקש מהחברים לקיים התייעצות עד לשבוע הבא.

ס. גסיס: במשך שלושת השבועות הבאים איננו יכולים לקיים התייעצויות, כיוון שמתקיימת ועידת בח"ל.

היו"ר א. אנטוריון: אם כן, דיון בנושא זה לא יתקיים השנה. נמצא לכך כבר סידור.

לגבי השאלה הקונקרטית שהועלתה מציע אני סיכום כזה: כל עוד קיים ההסדר לפיו נמסרות סקירות השרים על משרדיהם בנפרד מסדרי הדיון בתקציב - יחולו הוראות סעיף 57 לתקנון.

צ. צימרמן: אני מבקש שההצעה לסיכום תוגש לנו בכתב לישיבה הבאה, כי רוצה אני לקרוא בדיוק מה יהיה הסיכום.

היו"ר א. אנטוריון: בתחילת הישיבה ביקש ממני חבר-הכנסת צימרמן שלא לקיים הצבעות בישיבה זו, כיוון שחברי חירום אינם יכולים להשתתף בישיבה. אם תעמוד על דרישתך לגבי הצעה זו - אכבד בקשתך. סבור הייתי שהצעה זו שקראתי התגבשה על דעת כולם.

ת. טובי: מה משנה הצעתך לגבי המצב הקיים?

היו"ר א. אנטוריון: שום דבר. הועלתה שאלה קונקרטית והצעה זו התגבשה על דעת כולם. גם ועדת הכנסת אינני מועדון להיכוחים, צריך לסיים הדיון בסיכום.

צ. צימרמן: אני מבקש לא להחליט היום ולשלוח נוסח ההצעה לחברים לעיון.

היו"ר א. אנטוריון: הצעה זו תישלח לחברים יחד עם ההזמנה לישיבה הבאה.

סוכם: להעביר הצעת סיכום לגבי השאלה הקונקרטית לעיונם של חברי הוועדה.

הנושא הכללי יידון בישיבה מיוחדת בכנסת הבאה.

היו"ר א. א. אנטוריון:

ד. פניית יושב-ראש הכנסת בדבר כניסת המשטרה לרחבת הכנסת

נדון בסעיף זה בישיבה הבאה.

יושב-ראש הכנסת כתב מכתב לשר המשטרה והודיע לו שוועדת הכנסת מתכוונת לדון בנושא כניסת המשטרה לרחבת הכנסת. יושב-ראש הכנסת קיבל מכתב תשובה משר המשטרה, עם העתק מליבו, בו נאמר: "הנני לאשר בתודה קבלת מכתבך מיום 12.12.72, בעניין סעיף 6 בחוק מסכן הכנסת ורחבתו, תשכ"ח-1968, בצירוף מכתבך לוועדת הכנסת בנדון. טובן מאליו, שאם ועדת הכנסת תמצא עניין לדון בנושא זה ותמצא לצחוק שאשתתף בדיון זה, איענה ברצון להזמנה".

אם מדובר בדברים שבין הכנסת לבין המשטרה, נראה לי שרצוי ששר המשטרה ישתתף בדיון. לא רציתי להזמין בלא ידיעת חברי הוועדה.

צ. ציטרמן: בהחלט אפשר להזמין.

סוכם: להזמין את שר המשטרה לדיון בנושא זה.

ז. פניית חבר-הכנסת נסים בדבר תשלום: שירות רפואי, נסיעות, אש"ל ומכשיר טלפון נוסף לחברי הכנסת

מ. נסים: (א) שוחחנו לפני קרוב לשנה בעניין השינויים בשירות הרפואי. הצעתי בזמנו - ואמרו לי שהנושא יידון - שיינתן שירות רפואי לחברי הכנסת כדוגמת שרים וסגני שרים. אני מבקש לדעת מה היה בדיון ומה תוצאותיו;

(ב) חלו תמורות והעלאות במחירי הנסיעות והאש"ל, המחייבים שינויים בתשלום שמשלמים לחברי הכנסת.

(ג) מה בעניין מכשיר טלפון נוסף לחברי הכנסת? (קו אחד ושני מכשירי טלפון).

היו"ר א. א. אנטוריון: לגבי המצב הרפואי יש בינינו חברים הערים לעניין זה. חבר-הכנסת ברעם, למשל, הציע שנדאג לכך שמצבם של חברי הכנסת ומשפחותיהם - וגם מצבם של חברי-כנסת לשעבר ומשפחותיהם - בעניין השירות הרפואי ישווה לנהוג לגבי מצבי שרים.

ישבתי לפני שבועות אחדים עם היועץ המשפטי של משרד המשפטים וביקשתי לבדוק את השאלה מבחינה משפטית, כי חשבתי שנוכל לשנות את המצב בהחלטה מטעם ועדת הכנסת. ברור שלא כך הדבר וצריך לשנות את החוק. הצעתו היא: לתקן סעיף 5 לחוק שכר חברי-הכנסת הקובע את סמכות הוועדה לקבוע העונקות ותשלומים. אם יוחלט על תיקון כאמור, מציע הוא להוסיף פסקה (4) כלהלן: "תשלומים שישולמו לחברי הכנסת לכיסוי הוצאות ריפוי". לאחר תיקון החוק - אומר הוא - תורחב סמכות הוועדה גם לעניין תשלום הוצאות ריפוי. זו הצעתו של מר קלוגמן, מנהל המחלקה לחוקה וחקיקת פנים במשרד המשפטים.

כן ביקשתי חומר על המצב לגבי השרים.

מ. נסים: אין שום חוק לגביהם, לא לגבי שרים ולא שופטים.

היו"ר א. א. אנטוריון: המצב מסובך. יש החלטה משנת 1953. משרד הבריאות קיבל עליו עניין זה; יש החלטה של הממשלה בנוגע לשרים; יש החלטות מהזמן האחרון של ועדת הכספים המסונה על עניין זה לגבי השרים. העניין איננו חלק במאה אחוז.

אני מציע שנלך בדרך של הכנת הצעת חוק ברוח זו, כפי שהוצע לנו על-ידי היועץ המשפטי מר קלוגמן, שיעמוד לרשותנו בעניין זה. אחרי שנכין זאת כחוק, תשב ועדת המשנה לענייני שכר חברי הכנסת ותגיש לפנינו הצעת החלטה.

מ. ברעם:
 לעיתים קרובות כועסים אנו ושוכחים שאנחנו בעצמנו אחרים לכך. ועדת הכספים הוסמכה להחליט לגבי שרים ושופטים, היא יכולה מחר לאשר החלטה לגבי עוזרת בית לכל שר. הצעתי ליזום חוק הסמכה כללי עם חבר-הכנסת בדר, אך לא היתה הסמכה לכך, לכן אין לנו חוק הסמכה. ועדת הכספים יכולה לאשר זאת. אני שמח שיו"ר ועדת הכנסת הוא משפטן. בשבילי די אם אני רואה שני חברי הכנסת, שאחד מהם מסודר מבחינה כלכלית ולגבי השני אינני יודע כיצד הוא מתקיים. יש מקרים יוצאים מן הכלל. ניתוח על-ידי מומחה עולה 5,000 ל"י וכיצד יכול חבר-הכנסת לשלם ממסכודתו סכום כזה?

לגבי האש"ל אני מבקש שנזדיין בסבלנות. אני ער לעניין ואכנס את ועדת המשנה לדון בנושא זה. עכשיו קיים הגל החדש של התייקרויות ואני מבקש שנמתיין קצת.

צ. צימרמן:
 לגבי תשלום שירות רפואי - יש לאשר אותו בדחיפות. מזמן היינו זריכים לעשות זאת. בתחומים אחרים איננו יכולים לפעול מהר כל כך כי כולם מסתכלים עלינו ואיננו יכולים להיות הראשונים בעניין זה. אני מסכים שהעניין מסובך, אבל רצוי שנתקנו בצורה מסודרת, חלקה ומהר.

אני מציע, במקום להוסיף סעיף קטן נוסף לסעיף 5 של חוק שכר חברי-הכנסת - להוסיף לסעיף קטן (3) הקיים, אחרי: "תשלומים שישולמו לחברי הכנסת לכיסוי את המלים: שירות רפואי, ולאחר מכן יבוא "והבראה". כלומר, (3) תשלומים שישולמו לחברי הכנסת לכיסוי שירות רפואי והבראה".

מ. ברעם: איננו חייבים בקריאה טרומית.

היו"ר א. אנטוריון: אני חושב שתיקון זה צריך לבוא בהצעת חוק פרטית.

מ. שחל: אשר לשירות הרפואי - אני מצטרף לדברים שנאמרו. המקרים שהזכיר חבר-הכנסת ברעם הם צידוק די רציני כדי להביא תיקון כזה בחוק, ובהקדם.

לגבי האש"ל: יש לי אמון מלא ביו"ר ועדת המשנה לשכר חברי הכנסת. אני מציע לירושלים ברכבי הפרטי וזו בעיה רצינית מאוד. הנסיעה מחיפה לירושלים עלתה - חלה תוספת רשמית של 16% במחירי הנסיעות. התשלום עבור חדר במלון נע בין 32 ל-35 ל"י ליום מינימום. התיקון בעניין האש"ל הכרחי במציאות הנוכחית.

היו"ר א. אנטוריון: את עניין האש"ל והנסיעות נעביר לדיון בוועדת המשנה לשכר חברי הכנסת והם ימצאו את הרגע להחליט החלטה מתאימה. אשר לעניין השירות הרפואי: אני מציע שנקבל הצעתו הקונקרטי של היועץ המשפטי, מר קלוגמן.

מ. ברעם: אני מציע לא לדון בנושא זה.

מ. ביבי: אני מציע להוסיף לסעיף 5 פסקה בה ייאמר: "שירות רפואי לחברי-הכנסת" וועדת המשנה תקבע מה משמעות השירות הרפואי.

היו"ר א. אנטוריון: זה ייגמר בכך שחשב הכנסת ישלם תשלומים לחברים. איננו מעוניינים בכסף, אלא בשירות רפואי וצריך לומר זאת במפורש.

מ. ברעם: מה שאנחנו רוצים הוא, שדיננו יהיה כדין שרים וסגני שרים. הם לא מקבלים כסף, אלא שירות רפואי; וכן יהיה לגבי חברי-הכנסת. נעייין בכתוב בחוק ההסמכה של הממשלה ונתייעץ עם ד"ר קיסטרון.

היו"ר א. אנטוריון: ד"ר קיסטרון היפנה אותי למר קלוגמן.

אנחנו מחליטים באופן עקרוני לדאוג לעניין השירות הרפואי לחברי-הכנסת. את עניין עיבוד החוק וכדומה נשאיר לוועדת המשנה לשכר חברי הכנסת.

מה בעניין מכשיר טלפון נוסף?

מ. נסים:

בשביל 6 לירות לא צריך לקבל החלטה.

מ. ברעם:

זה לא עניין כספי, אלא הטרדה. שולחים אליך חשבון ע"ס 1.80 שעליך לשלם, אחרת ינתקו את הטלפון. זה בלבול מוח ולא עניין כספי.

מ. נסים:

להעביר הנושאים לדיון בוועדת המשנה של ועדת הכנסת לעניין שכר חברי הכנסת, ברצותו של חבר-הכנסת ברעם.

סוכם:

הישיבה בנעלה בשעה 10.55.